

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Ústav dějin křesťanského umění

Posudek oponenta rigorózní práce

Historická stavba jako muzeum (Otázky současné architektury a památkové péče)

Jméno oponenta PhDr. Eva Bendová, Ph.D.

Autorka práce: Mgr. et Bc. Magdaléna Trefná

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc

Rozsah práce: 177 216

Magdaléna Trefná (dříve Vopařilová) vychází ve své rigorózní práci z práce diplomové. Diplomová práce byla obhájená jako výborná z hlediska tématu i metodologie. Rigorózní práce byla oproti práci diplomové rozšířena o kapitolu shrnující úvahy autorky o možnostech rekonstrukce, modernizace nebo demolice muzejní architektury, a dále, jak sama píše v úvodu práce, byly aktualizovány a doplněny pasáže věnované konkrétním stavebním příkladům a upraveny přílohy. Rigorózní práce, stejně jako práce diplomová propojuje tři zásadní kulturotvorné okruhy, které ovlivňují přístup společnosti k vnímání a uchování vlastní historie – jde o muzeologii, památkovou péči a současnou architekturu. V jejich propojení sleduje klíčová témata současných společenských nutností reprezentace „paměti“, které rámuje otázkami: „Jakým způsobem se má přizpůsobovat historická stavba potřebám současného muzea? Jak má zasahovat současná architektura do původních muzejních staveb?“ Jaký přístup se jeví více funkční, aby bylo naplněno poslání paměťové instituce v rámci konverze nebo rekonstrukce historických objektů za muzejním účelem? Jak je zároveň možné docílit, aby současná architektonická konverze budovy muzejního účelu odpovídala potřebám současného člověka – diváka? Odpovědi na své otázky a zároveň situaci české

„muzejní architektonické“ scény shrnuje autorka ve dvou částech své práce, v první v podstatě metodologické části, druhé věnované patnácti vybraným konkrétním příkladům realizací konverze a rekonstrukcí. Především první část se jeví jako zásadní, a to díky metodologickému přístupu, který autorka aplikuje. Přístup, který zvolila, kde se „architektura stává parterem sběratelství“ je podnětný a nový. K otázkám propojení současné architektury a památkové péče v budovách muzei a galerií nenajdeme komplexní českou studii, téma bylo a je diskutované dílčím způsobem v rámci jednotlivých zainteresovaných okruhů, nejvíce v oblasti muzeologie, kterou diplomantka zdrojově podchytila (V oblasti muzeologie je uvažování možné rozšířit o publikované články a záznamy seminářů a konferencí, které probíhaly zejména v druhé polovině 90. let v souvislosti s expozicemi a rekonstrukcí Národní galerie, které však nemají syntetický dosah). Na poli současné architektury je téma konverze historických budov za účelem muzea diskutováno též, zejména v zahraničí, ovšem i zde se jedná víceméně o oborovou diskusi zaměřenou především na možnosti současné architektury, práci jednotlivých architektů nebo proměn konkrétního muzea v zážitkové místo, které současná architektura může podtrhovat.

Za velmi podnětné a nové považuji kapitoly věnované tématu „Architektura jako partner sběratelství“, „Muzealizace sakrálních budov“ a „Možnosti a meze současné architektury ve vztahu k památkové péči“, kde autorka využívá studie tematizující etickou podstatu architektury. Právě v těchto kapitolách hledá autorka symbiózu mezi v jádru historicky odlišnými přístupy jednotlivých okruhů k zachování paměti, hledá historickou podstatu sběratelství, památkové péče a možnosti jakými může současná architektura vstoupit do dialogu mezi nimi, reflektovat a spoluvytvářet komplexní živé prostředí. Vybrané příklady druhého oddílu práce pak představují konkrétní realizovanou situaci a konkrétní paměťový a muzejní aspekt – budovu jako Kunsthalle, památník jako pietní místo, sbírkotvornou instituci v historickém objektu různého typu, muzeum jako sakrální stavbu. Vybraná místa reprezentují smysluplné tvůrčí a hodnotné průsečíky. A přestože byla rigorózní práce výrazně doplněna o kapitolu, která se zamýšlí nad hodnotovými přístupy k povaze uchování muzejní stavby (rekonstrukce, modernizace, demolice) musím opakovat v tuto chvíli svůj komentář k práci diplomové: Je jen škoda, že v případě některých ze stávajících galerií (Národní galerie, Západočeská galerie ad.) není autorka kritičtější v hodnocení. Zhodnocení by se týkalo zejména provozu instituce, schopnosti uchovávat a prezentovat své sbírky, tedy muzeologické povahy. Jak jinak si lze vysvětlit, proč obě instituce stále hledají další řešení své

podstaty v podobě nové budovy nebo výstavby nových depozitářů? Toto téma reflektuje v obou případech řada komentářů v periodickém tisku. Naznačuje společenská diskuse k oběma institucionálním příkladům zásadní problém dosavadního přístupu k objektům galerií a muzejních budov ze strany městských samospráv a státu?

Stále je možné konstatovat, že práce přichází s vlastním metodologickým přístupem opřeným o výbornou znalost současného dění, podstatných objektů v republice i základní literaturu včetně oborových diskusí a soudobých internetových platforem, jejichž užití argumentačně velmi dobře odůvodňuje. Přílohy, v kterých je stále řada formálních chyb ji neubírají na významu. Práci doporučuji k obhajobě jako práci rigorózní.

3. 1. 2021

PhDr. Eva Bendová, Ph.D.